

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

CBT Thailand Standard 2020 Tourism Experience Management of Prototype Community in the Northern Provincial Cluster awarded

1. นรุตม์ชัย สมใจ (Narutchai Somjai), ศศ.ม. (M.A.Student)*
2. เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว (Chalemkiart Feongkeaw), ศษ.ด. (Ed.D.), ป.ด. (Ph.D.)

Received : 6 April 2023

Revised : 15 August 2023

Accepted : 15 September 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบริบทพื้นที่ของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ (2) วิเคราะห์การจัดการประสบการณ์ท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชนต้นแบบจาก CBT THAILAND STANDARD 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ จำนวน 5 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

บริบทการท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มภาคเหนือ มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายมีกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งหมด 41 กิจกรรม 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 5 กิจกรรม 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 31 กิจกรรม และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ 5 กิจกรรม จำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือทั้งหมด 7 รูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท 2) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 3) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมประเพณี 4) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร 5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 7) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ พบว่า มีประสบการณ์ที่ดีที่น่าจดจำมอบให้สำหรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นลงมือปฏิบัติ 4 ชุมชน 2) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว 4 ชุมชน 3) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ 4 ชุมชน 4) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นทางอารมณ์ความรู้สึก 4 ชุมชนและ 5) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณีไม่ปรากฏในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

คำสำคัญ: การจัดการประสบการณ์, ประสบการณ์การท่องเที่ยว, CBT Thailand Standard 2020, กลุ่มภาคเหนือ

1, 2 สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
(Hospitality Industry and Tourism Management, Graduates School, Kasem Bundit University)

1. E-mail: gnarutchai@gmail.com, 2. E-mail: lecoqchezmoi@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to (1) study the area context of prototype community in the northern provincial cluster awarded by CBT Thailand Standard 2020; (2) analyze the tourism experience management of prototype community in the northern provincial cluster awarded by CBT Thailand Standard 2020. The qualitative research method was employed by conducting a semi-structured interview as well as a participant observation with 5 key informants, comprising 5 model community leaders from CBT Thailand Standard 2020. The data were processed by content analysis. The finding showed that

The area context of prototype community in the northern provincial cluster awarded by CBT Thailand Standard 2020 There are a variety of tourism resources with a total of 41 tourism activities. Three types of tourism were found: 1) natural based tourism with 5 activities, 2) cultural based tourism with 31 activities, and 3) special interest tourism with 5 activities. There are 7 types of tourism in the northern provinces, consisting of 1) Rural tourism/life tourism, 2) Historical tourism, 3) Cultural and traditional tourism, 4) Food tourism, and 5) ecotourism, 6) agro tourism, and 7) health tourism.

Community tourism experience management model from CBT Thailand Standard 2020 Northern provinces found that there are good and memorable experiences for tourists, consisting of 1) practice experience management that focuses on 4 communities 2) story-based experience management that focuses on 4 communities 3) landmark-based experience management that uses the attractions of 4 communities, 4) affective and emotional experience management that focuses on emotional 4 communities, and 5) event-based experience management that uses events that do not take place in Prague traditions. Rules in the group of northern provincial cluster.

Keywords: Experience Management, Travel Experience, CBT Thailand Standard 2020, Northern Provincial Cluster

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยผ่านกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศาสนา วัฒนธรรมและความเชื่อ แต่ละชุมชนจึงมีกลไกการบริหารจัดการแตกต่างกันออกไป ซึ่งการเล่าเรื่องหรือ Story Telling เป็นกลไกหรือหนึ่งในทักษะที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามา และที่สำคัญที่สุดคือการที่มีนักเล่าเรื่องที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้นักท่องเที่ยวรับรู้ คนในชุมชนจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื่องจากชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรจึงสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองได้ดีที่สุด (สุเทพ เกื้อสังข์, 2561)

มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทยได้ศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก หรือ GSTC โดยใช้กับชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ 6) ด้านส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการด้านการเข้าถึงตลาด และทำงานร่วมกับผู้ประกอบการนำเที่ยวภายใน (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. มีเป้าหมายในการยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่สำคัญที่จะเป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืน ที่เป็นไปตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2563) มาตรฐาน CBT Thailand ถือเป็นตราสัญลักษณ์ที่สำคัญที่มีเกณฑ์วัดและประเมินผลอย่างเข้มข้น โดยให้ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางระบบและต้องผ่านกระบวนการพัฒนาเพื่อสร้างมาตรฐาน การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน เพราะมาตรฐานดังกล่าวถือเป็นเครื่องการันตีให้กับผลิตภัณฑ์และการให้บริการของชุมชนแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความไว้วางใจในมาตรฐานการท่องเที่ยวจากการเข้ามาสัมผัสการท่องเที่ยวในรูปแบบที่แปลกใหม่สำหรับชุมชนต้นแบบที่ได้รับ CBT Thailand กลุ่มภาคเหนือ ประกอบด้วย 1) ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ่อสวก ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 2) วิสาหกิจชุมชนชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ 3) ชุมชนท่องเที่ยวบ้านฝางหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก 4) ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทลื้อเมืองมาง ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา และ 5) ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ถือเป็นชุมชนที่มีศักยภาพในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การเพิ่มมูลค่าทรัพยากรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตและ

วัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งการได้รับมาตรฐานในครั้งนี้ ถือเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นๆ ในการนำแนวทาง การพัฒนา ไปประยุกต์ใช้และสามารถเชื่อมโยงกับชุมชนเป็นภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งมากขึ้นได้ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้าง แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ทั้งในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิง เกษตร และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น (มติชนออนไลน์, 2563)

นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์มากขึ้น และรูปแบบการท่องเที่ยวโดย ชุมชนสามารถตอบโจทย์ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความแปลกใหม่ กระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตระหนักและ ความภาคภูมิใจในทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ส่งผลให้มีการสืบทอดเผยแพร่ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนในเรื่องการบริหารจัดการ การสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ นำพาชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (พจนนา สวนศรี, 2560) การท่องเที่ยวไทยให้ความสำคัญกับ “ประสบการณ์” เห็นได้จากการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทาง การท่องเที่ยวเพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลง เช่น แผนการส่งเสริมการตลาดของประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2560 ที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้การสัมผัสและมีส่วนร่วมกับประสบการณ์เอกลักษณ์เฉพาะแต่ละท้องถิ่น ของไทย (Local Experience) เพื่อให้เกิดความรู้และความประทับใจในความเป็นไทย โดยการส่งเสริมให้ นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาสนใจท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ให้ความสนใจในแง่ของการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยววิถีไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

การจัดการประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีความสำคัญใน การส่งเสริมบริการ การท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวแล้ว การจัดการซึ่งทำให้รูปแบบหรือโมเดลการบริการต้องมีความสอดคล้อง กับเป้าหมายธุรกิจที่มุ่งเน้นตัวประสบการณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงบริการ ประสบการณ์นั้นๆ แนวทางการจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวต้องอาศัยรูปแบบกิจกรรม เป็นสื่อกลางใน การสร้างประสบการณ์ ซึ่งทำให้การนำแนวคิดการจัดการประสบการณ์ของแต่ละประเภทไปออกแบบกิจกรรม การท่องเที่ยว ต้องเลือกรูปแบบท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับประสบการณ์ที่ต้องการส่งมอบให้นักท่องเที่ยว รวมถึง ลักษณะประชากรศาสตร์ด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี (เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว, 2564)

การศึกษาครั้งนี้มุ่ง ศึกษาวิเคราะห์การจัดการประสบการณ์ท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มภาคเหนือ ทำให้เข้าใจถึงกิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว การจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ตลอดจนการรับรู้ถึงประเภทของการจัดการประสบการณ์ ท่องเที่ยว และเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าด้านอารมณ์ ความรู้สึก และความพึงพอใจในประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าจดจำของนักท่องเที่ยว

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบริบทการท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มภาคเหนือ

2.2 เพื่อวิเคราะห์การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มภาคเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มภาคเหนือ จำนวน 5 คน โดยการใช้วิธีสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ในลักษณะวิธีของการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และการใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในลักษณะวิธีของแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

3.2 เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยใช้ 3.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Observation) โดยผู้วิจัยทำการสังเกต ผู้วิจัยอยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเองทั้งนี้ได้รับความยินยอม (Consent Form) จากผู้นำชุมชน และแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สร้างตามแนวคิดทฤษฎีการจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นการลงมือปฏิบัติ 2) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว 3) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ 4) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี และ 5) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวเน้นทางอารมณ์ความรู้สึก (เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว, 2564) 3.2.2 เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 3.2.3 สมุดจดบันทึกใช้จดบันทึกข้อมูลประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 3.2.4 กล้องถ่ายภาพเก็บบันทึกภาพถ่ายการสัมภาษณ์ 3.2.5 กล้องวิดีโอเก็บบันทึกวิดีโอการสัมภาษณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) ไปเก็บข้อมูลกับผู้นำชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มภาคเหนือ ชุมชนละ 1 คน นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล และผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มาทำการสังเกตแบบ มีส่วนร่วม (Participant Observation) ร่วมกับผู้นำชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มภาคเหนือ ชุมชนละ 1 คน โดยทำการลงพื้นที่สัมภาษณ์ประกอบด้วย ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ่อสวก ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน วิทยาลัยชุมชนชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนท่องเที่ยวบ้านฝางหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทลื้อเมืองมาง ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา และชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 พร้อมการบันทึกข้อมูลด้วยการเขียน บันทึกเสียง บันทึกวิดีโอ และภาพถ่าย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้เห็นภาพที่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษาโดยมีการจัดประเภทหมวดหมู่ของข้อมูล (Categories) โดยการจัดข้อมูลตามปรากฏการณ์ที่ค้นพบอันแสดงประเภทของข้อมูลที่เป็นไปตามแนวคิดการจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยว แล้วสรุปเป็นข้อค้นพบ (Conclusions)

3.5 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้การตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล (ชาย โพธิ์สีดา, 2550) ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Method Triangulation) เป็นการใช้อย่างน้อย 2 วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การเก็บข้อมูลในประเด็นเรื่องเดียวกันจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ด้วยวิธีสัมภาษณ์ บันทึกเสียง และจดบันทึก แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบยืนยันความสอดคล้องกัน

3.6 การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยได้ยื่นขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ร่วมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะโครงการวิจัยและมีมติอนุมัติให้สามารถดำเนินการวิจัยได้ตามหลักทางวิชาการและจริยธรรม เลขที่รับรองโครงการ T015/66P

4. ผลการวิจัย

การศึกษาการจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ซึ่งได้ผลการวิจัย ดังนี้

4.1 บริบทการท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

ตารางที่ 1 ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ่อสวก ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

กิจกรรมท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยว	การจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว
1. กิจกรรมการปลูกข้าวและเกี่ยวข้าว	รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ	- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (1)
1. กิจกรรมโรงทอผ้าบ้านชาวหลวง 2. กิจกรรมชมวัดบ่อสวก 3. กิจกรรมชมพิพิธภัณฑ์เฮือนบ้านสวกแสนชื่น 4. กิจกรรมทำเครื่องปั้นดินเผา 5. กิจกรรมจักสานเปื้อนยี่ม 6. กิจกรรมลานหีบอ้อยโบราณ 7. กิจกรรมฐาน Home Tea Health & Silk	รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม	- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (2,3) - การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (1,4,5,6,7)
1. กิจกรรม Cooking Class เรียนทำไส้วักกับเซฟชุมชนบ่อสวก 2. กิจกรรมฐานโฮมอ็อกสุขภาพ	รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ	- การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (1,2)

ตารางที่ 2 ชุมชนวิสาหกิจชุมชนชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

กิจกรรมท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยว	การจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว
1. กิจกรรมล่องแพ 2. กิจกรรมขี่ช้าง 3. กิจกรรมเดินป่าชมพันธุ์ไม้ และชนมก	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งธรรมชาติ	- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (1,2,3)
1. กิจกรรมชมวัดหลวงขุนวิน 2. กิจกรรมชมวัดสบวิน 3. กิจกรรมอาชีพหัตถกรรม	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งวัฒนธรรม	- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (1,2) - การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (3)
-	รูปแบบการท่องเที่ยว ในความสนใจพิเศษ	-

ตารางที่ 3 ชุมชนท่องเที่ยวบ้านผาธงหมี่ ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

กิจกรรมท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยว	การจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว
1. กิจกรรมเกษตรสมบูรณ์ แปลงนาสาธิต	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งธรรมชาติ	- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (1)
1. กิจกรรมชมวัดผาธงหมี่วนาราม 2. กิจกรรมประเพณีบายศรีสู่ขวัญ 3. กิจกรรมชมศาลเจ้าพ่อร่มขาว 4. กิจกรรมกลุ่มงานทอผ้า 5. กิจกรรมกลุ่มงานทอเสื่อกก 6. กิจกรรมทำไม้กวาดบ้านมะพร้าว	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งวัฒนธรรม	- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (1) - การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมประเพณี (2,3) - การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (4,5,6)
1. กิจกรรมอาหารพื้นถิ่น	รูปแบบการท่องเที่ยว ในความสนใจพิเศษ	- การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (1)

ตารางที่ 4 ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทลื้อเมืองมา ตำบลห้วย้อย อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

กิจกรรมท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยว	การจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว
-	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งธรรมชาติ	-
1. กิจกรรมไหว้พระธาตุสบแวน 2. กิจกรรมศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ วัดหย่วน 3. กิจกรรมชมวัดแสนเมืองมา 4. กิจกรรมหอเวดดาหลวงเมืองมา	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งวัฒนธรรม	- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (1,2,3,4,5,6) - การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมประเพณี (8)

ตารางที่ 4 ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทลื้อเมืองมาง ตำบลห้วยอ อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา (ต่อ)

กิจกรรมท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยว	การจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว
5. กิจกรรมเยือนไทลื้อบ้านแม่ แสงดา สมฤทธิ์ 6. กิจกรรมชมหอประวัติไทลื้อ บ้านธาตุสบแวน 7. กิจกรรมแปรรูปผ้าทอสีธรรมชาติ 8. กิจกรรมฐานการเรียนรู้การทำ ตุ้งผ้า การตัดตุ้งไส้หมู		- การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (7)
1. กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น ทำข้าวแคบ กะละแมโบราณ ข้าวแต๋นซี่	รูปแบบการท่องเที่ยว ในความสนใจพิเศษ	- การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (1)

ตารางที่ 5 ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

กิจกรรมท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยว	การจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว
-	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งธรรมชาติ	-
1. กิจกรรมชมวัดพระบาทห้วยต้ม 2. กิจกรรมชมพระมหาธาตุเจดีย์ ศรีเวียงชัย 3. กิจกรรมทำบุญตักบาตรอาหาร มังสวิรัต 4. กิจกรรมทำเครื่องเงิน 5. กิจกรรมเรียนรู้ศูนย์วิจัย หัตถกรรมบ้านห้วยต้ม 6. ชมวิถีหมู่บ้านน้ำบ่อน้อย 7. กิจกรรมย้อมสีผ้าธรรมชาติ ทอผ้ากะเหรี่ยงลายโบราณ	รูปแบบการท่องเที่ยว ในแหล่งวัฒนธรรม	- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (1,2) - การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมประเพณี (3) - การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (4,5,6,7)
1. กิจกรรมอาหารพื้นถิ่น	รูปแบบการท่องเที่ยว ในความสนใจพิเศษ	- การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (1)

จากตารางที่ 1-5 แสดงให้เห็นว่า บริบทการท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือมีทั้งหมด 41 กิจกรรม พบรูปแบบการท่องเที่ยว 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 5 กิจกรรม 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 31 กิจกรรม และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ 5 กิจกรรม โดยพบรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมมากที่สุด โดยมีการจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือทั้งหมด 7 รูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท 14 กิจกรรม 2) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 13 กิจกรรม 3) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมประเพณี 4 กิจกรรม 4) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร 3 กิจกรรม 5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 กิจกรรม 6) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2 กิจกรรม และ 7) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2 กิจกรรม โดยพบการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบทมากที่สุด

4.2 วิเคราะห์การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

ตารางที่ 6 ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ่อสวก ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ่อสวก ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	มี	ไม่มี
1. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการปลูกข้าวและเกี่ยวข้าว 2) กิจกรรมโรงทอผ้าบ้านชาวหลวง 3) กิจกรรมทำเครื่องปั้นดินเผา 4) กิจกรรมจักสานเปื้อนอ้อม 5) กิจกรรมลานหีบอ้อยโบราณ 6) กิจกรรมฐาน Home Tea Health & Silk 7) กิจกรรม Cooking Class เรียนทำไส้อ้วกับเซฟชุมชน บ่อสวก และ 8) กิจกรรมฐานโฮงฮักสุขภาพ โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) การท่องเที่ยว ชมวิถีชีวิตในชนบท 3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 4) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร	√	-
2. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมชมวัดบ่อสวก 2) กิจกรรมชมพิพิธภัณฑ์เฮือนบ้านสวกแสนชื่น และ 3) กิจกรรมลานหีบอ้อยโบราณ กิจกรรมฐานโฮงฮักสุขภาพ โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	√	-
3. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมฐานโฮงฮักสุขภาพ และ 2) กิจกรรมทำเครื่องปั้นดินเผา โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	√	-
4. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี	-	√
5.การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวเน้นทางอารมณ์ความรู้สึก กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมฐานโฮงฮักสุขภาพและ 2) กิจกรรมโรงทอผ้าบ้านชาวหลวง โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท		

ตารางที่ 7 ชุมชนวิสาหกิจชุมชนชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของวิสาหกิจชุมชนชมรมการท่องเที่ยว บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	มี	ไม่มี
1. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมขี่ช้าง 2) กิจกรรมล่องแพ 3) กิจกรรมเดินป่าชมพันธุ์ไม้และ ชนม และ 5) กิจกรรมอาชีพหัตถกรรม โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและ 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	✓	-
2. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมชมวัดหลวงขุนวิน และ 2) กิจกรรมชมวัดสบวิน โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	✓	-
3. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมขี่ช้าง และ 2) กิจกรรมล่องแพ โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	✓	-
4. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี	-	✓
5. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวเน้นทางอารมณ์ความรู้สึก กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมขี่ช้าง และ 2) กิจกรรมชมวัดหลวงขุนวิน โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	✓	-

ตารางที่ 8 ชุมชนท่องเที่ยวบ้านผาธงหมี่ ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านผาธงหมี่ ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	มี	ไม่มี
1. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมประเพณีบายศรีสู่ขวัญ 2) กิจกรรมกลุ่มงานทอเสื่อกก 3) กิจกรรมกลุ่มงานทอผ้า 4) กิจกรรมทำไม้กวาดก้านมะพร้าว 5) กิจกรรมอาหารพื้นถิ่น และ 6) กิจกรรมเกษตรสมบูรณ์ แปลงนาสาธิต โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท 3) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร และ 4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	✓	-
2. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมชมวัดผาธงหมี่วนาราม 2) กิจกรรมประเพณีบายศรีสู่ขวัญ และ 3) กิจกรรมชมศาลเจ้าพ่อร่มขาว โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ 2) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี	✓	-

ตารางที่ 8 ชุมชนท่องเที่ยวบ้านฝางหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านฝางหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก	มี	ไม่มี
3.การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมชมวัดฝางหมีวนารามและ 2) กิจกรรมเกษตรสมบูรณ์ แปลงนาสาธิต โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ 2) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	✓	-
4.การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี	-	✓
5.การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวเน้นทางอารมณ์ความรู้สึก กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมชมวัดฝางหมีวนาราม โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	✓	-

ตารางที่ 9 ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทลื้อเมืองมา ตำบลห้วย อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ไทลื้อเมืองมา ตำบลห้วย อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา	มี	ไม่มี
1. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น ทำข้าวแคบ กะละแมโบราณ ข้าวแต่นี่ 2) กิจกรรมแปรรูปผ้าทอสีธรรมชาติ และ 3) กิจกรรมฐานการเรียนรู้การทำตุ๊กตา การตัดตุ๊กตาสุนัข โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร 2) การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตในชนบท และ 3) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี	✓	-
2. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมไหว้พระธาตุสบแวน 2) กิจกรรมศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อวัดห้วย 3) กิจกรรมชมวัดแสนเมืองมา 4) กิจกรรมหอเวทาคหลวงเมืองมา 5) กิจกรรมเยือนไทลื้อ บ้านแม่แสงดา สมฤทธิ์ และ 6) กิจกรรมชมหอประวัติไทลื้อบ้านธาตุสบแวน โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	✓	-
3. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแปรรูปผ้าทอสีธรรมชาติ โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตในชนบท	✓	-
4. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี	-	✓
5. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวเน้นทางอารมณ์ความรู้สึก กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อวัดห้วย โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	✓	-

ตารางที่ 10 ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน	มี	ไม่มี
1. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมทำบุญตักบาตรอาหารมังสวิรัต 2) กิจกรรมทำเครื่องเงิน 3) กิจกรรมอาหารพื้นถิ่น และ 4) กิจกรรมย้อมสีผ้าธรรมชาติ ทอผ้ากะเหรี่ยงลายโบราณ โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท และ 3) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร	√	-
2. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมชมวัดพระบาทห้วยต้ม 2) กิจกรรมชมพระมหาธาตุเจดีย์ ศรีเวียงชัย 3) กิจกรรมทำเครื่องเงิน 4) กิจกรรมเรียนรู้ศูนย์วิจัยหัตถกรรมบ้านห้วยต้ม และ 5) กิจกรรมชมวิถีหมู่บ้านน้ำบ่อน้อย โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท และ 3) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	√	-
3. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมทำบุญตักบาตรอาหารมังสวิรัต และ 2) กิจกรรมทำเครื่องเงิน โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม และประเพณี และ 2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	√	-
4. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี	-	√
5. การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวเน้นทางอารมณ์ความรู้สึก กิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมชมวิถีหมู่บ้านน้ำบ่อน้อย โดยจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	√	-

จากตารางที่ 6-10 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ โดยรวมมีการจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นการลงมือปฏิบัติ จำนวน 4 ชุมชน 2) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราว จำนวน 4 ชุมชน 3) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้ความโดดเด่นของสถานที่ จำนวน 4 ชุมชน และ 4) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวเน้นทางอารมณ์ความรู้สึกจำนวน 4 ชุมชน และ 5) การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณีไม่ปรากฏในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ เนื่องจากไม่มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวของ (เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว, 2564) ที่กล่าวว่า การจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี คือการท่องเที่ยวที่ใช้เทศกาลงานประเพณีเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมีให้พบเห็นในธุรกิจการท่องเที่ยวในหลายประเทศการจัดการประสบการณ์นักท่องเที่ยวผ่านเทศกาลงานประเพณี ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสสัมผัสแนวความคิดทางความเชื่อ วัฒนธรรมแต่ละถิ่นที่อยู่ ตลอดจนอาจมีโอกาสได้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนท้องถิ่น ซึ่งสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น เพราะเทศกาลงานประเพณีเหล่านี้มักมีจุดเด่นของงาน (Highlight) มีสีสันตระการตา มีกิจกรรมที่สนุกสนานหรือตื่นเต้นด้วยมิติของความจริงแท้ (Dimension of Authenticity)

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การศึกษาการจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT THAILAND STANDARD 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 บริบทการท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

ชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น กิจกรรมเดินป่า กิจกรรมชมนก กิจกรรมขี่ช้าง กิจกรรมล่องแพตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ทางชุมชนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือยังมีกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ทางภูมิปัญญา วิถีชีวิตในชนบท ศิลปวัฒนธรรม ของคนภายในชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเรียนรู้กิจกรรม เข้ามาสัมผัสถึงวิถีชีวิตที่งดงามของคนภายในชุมชน เช่น กิจกรรมเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ กิจกรรมการทำเครื่องปั้นดินเผา กิจกรรมการดำนาข้าว กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมการทอดผ้า요้มสืผ้าลายพื้นเมือง กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น เป็นต้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Dickman (1996) ที่ว่า สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลา พักผ่อนของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของ นักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมเดินป่า กิจกรรมดูนก กิจกรรมส่องสัตว์ กิจกรรมแสง สี เสียง ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายสามารถจำแนกรายละเอียดรูปแบบการท่องเที่ยว ได้ 7 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท 2) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 3) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมประเพณี 4) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร 5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 7) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ UNWTO (1997) ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ

5.2 วิเคราะห์การจัดการประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

ประสบการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือเป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าจดจำสำหรับนักท่องเที่ยวที่ได้ไปสัมผัสกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน นักท่องเที่ยวสัมผัสได้ถึงความสุขจากการเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชุมชน สัมผัสถึงความสดชื่นทางด้านอารมณ์ที่ส่งผลต่อความความรู้สึกทางใจ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Pine and Gilmore (1999) ที่ว่า

ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ จนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจ ประสบการณ์ที่ประทับใจ ไปจนถึงประสบการณ์ที่พิเศษ และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าจดจำ ซึ่งสอดคล้องกับ Matos, Mendes and Oom do Valle (2011) ที่ว่า ประสบการณ์การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวและยังส่งผลต่อความพึงพอใจถ้าการจัดประสบการณ์การท่องเที่ยวสามารถตอบสนองตรงความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย นอกจากนี้รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ภายในชุมชนต้นแบบจากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือทำให้นักท่องเที่ยวบอกต่อเรื่องราวที่ดีให้กับคนอื่นๆ ให้ได้มาสัมผัสจนมีความตั้งใจที่อยากกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Thoo et al., (2019) ที่ว่านักท่องเที่ยวมีประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าจดจำในเชิงบวก ทำให้นักท่องเที่ยวอยากที่จะถ่ายทอดแบ่งปันประสบการณ์ดีๆ ให้กับผู้อื่น หรือกล่าวได้ว่าประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าจดจำสามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการแนะนำและบอกต่อประสบการณ์ไปยังคนใกล้ชิดหรือญาติพี่น้อง กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนยังมีเรื่องราว ตำนาน ความเชื่อที่คนภายในชุมชนเล่าขานต่อๆ กันมา อาทิ ตำนานเกี่ยวกับพุทธศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หรือแม้กระทั่งสถานที่สำคัญต่างๆ ภายในชุมชนจนส่งผลถึงความรู้สึกทางอารมณ์ของนักท่องเที่ยวได้ทันที มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เณลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว (2564) ที่ว่าแหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งมีอัตลักษณ์ผ่านเรื่องราวที่เล่าต่อกันมา ผู้ประกอบการอาจใช้เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดสร้างประสบการณ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจการจัดประสบการณ์ประเภทนี้ผู้เล่าเชื่อว่ามียุทธศาสตร์สำคัญนั่นคือ มัคคุเทศก์ ซึ่งอาจใช้นักท่องเที่ยว สัมผัสเรื่องราวเสมือนตนเองอยู่ในเรื่องราว ณ แหล่งท่องเที่ยวพร้อมทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเป็นส่วนหนึ่งหรือเสมือนเข้าไปเป็นผู้ชมอยู่ในเรื่องราวอย่างมีจินตนาการ การสร้างความรู้สึกลับพลันเมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปสถานที่ หรือแหล่งท่องเที่ยวแล้วระบบรับรู้ความรู้สึกทำหน้าที่ตามวิถีประสาท (Neural Pathway) เกิดเป็นความรู้สึกทันทีกลับพลันโดยอารมณ์อาจออกมาได้หลายอย่าง เช่น ชอบอย่างสุดซึ้ง หดหู่เศร้าใจ ประหลาดใจอย่างมาก กลัวจนขนหัวลุก เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการจดจำได้เป็นอย่างดีต่อนักท่องเที่ยว

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

6.1.1 จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือบางกิจกรรมกำลังจะถูกกาลเวลากลิ่นหายไป ยังไม่มีคนรุ่นใหม่ขึ้นมาสืบสานผลงานต่อในอนาคต ควรสร้างแนวร่วมกับนักเรียน นักศึกษา เยาวชนคนรุ่นใหม่ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือร่วมกันสืบสานกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนให้คงอยู่

6.1.2 จากการศึกษาพบว่า บริบทพื้นที่ทางการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือบางแห่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ควรมีการปิดพักฟื้นสภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บางช่วงฤดูกาล เพื่อให้ธรรมชาติได้พักฟื้นจากการเปิดใช้งานทางการท่องเที่ยวของชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งถัดไป

6.2.1 จากการศึกษาพบว่า ชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือมีประเพณีวัฒนธรรมที่งดงาม สืบทอดต่อกันมายาวนาน การศึกษาภาคหน้าควรเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เหตุการณ์งานประเพณี โดยส่งเสริมในรูปแบบการจัดกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นของชุมชนเพื่องาน Event ในอนาคต

7. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ได้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือผู้นำชุมชนชุมชนต้นแบบจาก CBT Thailand Standard 2020 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ประกอบด้วย 1) ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ่อสวก ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 2)วิสาหกิจชุมชนชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม้ว จังหวัดเชียงใหม่ 3) ชุมชนท่องเที่ยวบ้านฝาง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 4) ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทลื้อเมืองม่าน ตำบลห้วย อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา และ 5) ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). *รายงานประจำปีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ท่องเที่ยววิถีไทยใกล้ใกล้ใกล้*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565, จาก <http://api.tat.or.th/upload/annual>.
- เฉลิมเกียรติ เพื่องแก้ว. (2564). *การจัดประสบการณ์ลูกค้าในธุรกิจการท่องเที่ยวและการขนส่งทางอากาศ*. ใน *แนวทางการศึกษาชุดวิชาสัมมนาการจัดการการท่องเที่ยวและการขนส่งทางอากาศ* (หน่วยที่ 12). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- พจนา สอนศรี. (2560). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย*. ในการประชุมเชิงวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรื่อง “รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ฉบับที่ 7” (น. 13). กรุงเทพฯ: สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- มติชนออนไลน์. (2563). “อพท.” ชู 19 ชุมชนต้นแบบมาตรฐาน CBT Thailand 2020 การันตีคุณภาพบริการท่องเที่ยวชุมชน. สืบค้น 2 มกราคม 2567, จาก https://www.matichon.co.th/economy/news_2269191

- สุเทพ เกื้อสังข์. (2561). *เวทีรวมพลคนท่องเที่ยวโดยชุมชน CBT Forum by DASTA ตอน Story Telling*. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. สืบค้น 1 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.77kaoded.com/news/chatmongkhon/129280>.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2563). *อพท ชู 19 ต้นแบบ ม ๗ ธรรมชาติ*. CBT Thailand 2020 *การรังสรรค์คุณภาพการบริการท่องเที่ยว*. สืบค้น 1 ตุลาคม 2565, จาก <http://mfocusnews.com/archives/9132/>.
- Dickman, S. (1996). *Tourism: An Introductory Text*. (2nd ed). Australia: Hodder Education.
- Matos, N., Mendes, J and Valle, P. (2011). The Impacts of Tourism Experiences in the Destination Image: The Case of the Algarve. In Book of Proceedings Vol. II - *International Conference on Tourism and Management Studies*, ALGARVE 2011 pp. 1587-1589.
- Pine, J. B., and Gilmore, J. H. (1999). *Welcome to the experience economy*. Harvard Business Review, 98-105.
- Thoo,P.Y., Johari, S., Ismail, M. H., and Yee, L. L. (2019). *Understanding the role of memo rable tourism experiences in loyalty at giant panda conservation centre, Zoo Negara Malaysia*. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 7(5), 63-68.
- UNWTO. (1997). *Tourism 2020 Vision*. Madrid:UNWTO.